

**Vaste Commissie voor Financiën
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal**

De heer P.J. Duisenberg
Postbus 20018
2500EA Den Haag

Stichting Ons Geld
p/a Halsterstraat 12
7201 MX Zutphen
KvK 56645910

Betreft: Burgerinitiatief Ons Geld – Nadere uiteenzetting van Stichting Ons Geld

Utrecht, 10 februari 2016

Geachte heer Duisenberg,

Graag gaan wij in op de uitnodiging van de vaste Commissie voor Financiën om aan te geven welk concreet besluit wij de Tweede Kamer verzoeken te nemen, in het kader van het debat over het geldstelsel en Burgerinitiatief Ons Geld.

De toelichting op Burgerinitiatief Ons Geld bevat een lijst van aanbevelingen die wij gericht op besluitvorming in de kamer formuleerden. Voor de goede orde verwijzen wij naar die lijst. Een deel van die aanbevelingen is in zekere mate al ingewilligd, zoals een eerste reactie van De Nederlandse Bank in de hoorzitting, en uw vraag om een kabinetsreactie van de minister van Financiën. Onze dank en waardering daarvoor.

Het kabinet heeft duidelijk de moeite genomen zich een beeld te vormen van de werking van het huidige geldstelsel. Op de tekortkomingen van en onze principiële bezwaren tegen het huidige geldstelsel blijkt zij evenwel niet in te gaan. Evenmin lijkt ze zich een goed beeld te hebben gevormd van de voordelen van onze voorstellen. Reden te meer om onze positie nader te verduidelijken.

In de tekst en toelichting van Burgerinitiatief Ons Geld hebben we de gebreken van het huidige geldstelsel uiteengezet en diverse suggesties gedaan ter verbetering ervan. In bijgaand memorandum geven wij hier nadere uitwerking van, waarbij we vooral de maatschappelijke voordelen van de voorgestelde geldhervorming zichtbaar maken. Voor de Nederlandse situatie gaat het daarbij met name om:

- eenmalige winst uit geldschepping van naar schatting 700 miljard euro, die beschikbaar komt voor reductie van publieke en private bancaire schulden, waarmee de aanhoudende economische stagnatie wordt doorbroken;
- periodieke winst uit geldschepping van naar verwachting 6 tot 20 miljard euro die jaarlijks in de schatkist vloeit;
- absolute veiligstelling van de geldomloop, die dan niet meer bloot staat aan de risico's van het bankbedrijf, waardoor depositogaranties en -verzekeringen overbodig worden;
- ingrijpende vereenvoudiging van het banktoezicht dat daarbij volledig kan worden gericht op transparantie van risico's en bevordering van de mededinging op de kredietmarkt; en
- sterke vergroting van de algehele financiële veerkracht en flexibiliteit van de economie.

Afgewogen tegen de gebreken van het huidige op bankkrediet gebaseerde geldstelsel, steekt de door ons voorgestelde geldhervorming uiterst positief af. Het betreft een sterke vereenvoudiging van het monetair

bestel waarbij inherente systeemproblemen worden opgelost. De kosten hiervan zijn in vergelijking tot de baten gering. Ook de risico's zijn beperkt. Het betreft een transformatie van een instabiel, risicovol en nagenoeg onbestuurbaar monetair stelsel, naar een stabiel, veilig en direct bestuurbaar stelsel. Daarbij doet zich de kans voor om het beheer van het geldstelsel te onderwerpen aan transparante maatschappelijk verantwoorde kaders, zoals dat in een democratische rechtsstaat past.

Maatschappelijke kosten- en batenanalyse

Wij menen dat het kabinet noch de Europese Unie voorbijgaan kunnen gaan aan de geldhervorming die wij voorstellen zonder deze nauwkeuriger te bestuderen, nader uit te werken en de maatschappelijke kosten en baten hiervan af te wegen tegen de kosten en baten van het huidige stelsel, en de maatregelen die daarin worden genomen.

Wij bevelen de Tweede Kamer aan om de regering op te dragen deze uitwerking en maatschappelijke kosten- en batenanalyse te gaan maken, en een dergelijk onderzoek ook bij de Europese Commissie aanhangig te maken. Een dergelijke analyse vergt grote mate van 'out of the box' denken. Wij hebben moeten vaststellen dat vertegenwoordigers vanuit de financiële instellingen en media hiermee, in dit geval, grote moeite hebben. Er zal dan dus ook zorgvuldig moeten worden bekeken wie de uitwerking en analyse gaan maken. Wijzelf zijn en blijven in ieder geval graag beschikbaar om onze voorstellen waar nodig nader te specificeren, en nadere uitwerkingen en analyses mede vorm te geven of kritisch te beoordelen.

Digitalisering van chartaal geld

Ons voorstel betreft ontwerp en implementatie van een digitaal chartaal geldstelsel. De digitalisering is de afgelopen decennia aan chartaal geld voorbijgegaan, terwijl deze bij girale geldvormen een grote vlucht heeft genomen. Bijgevolg dat het betaalgemak op basis van bancaire geldtegoeden veel groter is dan dat op basis van chartaal geldbezit. In onze voorstellen krijgt chartaal overheidsgeld weer een centrale positie in het geldstelsel, en dat in digitale vorm. Chartaal geld is traditioneel het prerogatief van de overheid, die met deze digitalisering een inhaalslag heeft te maken. Wij bevelen de Tweede Kamer aan de regering op te dragen de vormgeving van een publiek digitaal chartaal geldstelsel nader uit te werken, en deze uitwerking ook bij de Europese Commissie aanhangig te maken. Het gaat daarbij niet alleen om technologie, maar vooral ook over bevoegdheden en verantwoordelijkheden die op maatschappelijk verantwoorde en controleerbare wijze inbedding behoeven in het staatsbestel en het institutionele kader van de Europese Unie.

Veilig sparen en bankieren

Invoering van een publiek digitaal chartaal geldstelsel kan worden ingeleid door het publiek de mogelijkheid te bieden om giraal geld (bancair geldtegoed) relatief veilig, dus rendement- en risicoloos, aan te houden en marktverstorende maatregelen zoals het depositogarantiestelsel af te bouwen. Daartoe is op korte termijn al de mogelijkheid te voorzien om giraal geld aan te houden bij een 'full reserve depositobank', dan wel direct bij de centrale bank. Volgens de huidige inzichten vergt dat wetswijziging en specifieke vergunningsregimes. Wij bevelen de Tweede Kamer aan de regering op te dragen de benodigde wetswijziging voor te bereiden, de mogelijkheid om giraal geld rendement- en risicoloos aan te houden ('inactief giraal geld') snel te introduceren, en dit onderwerp ook bij de Europese Commissie aanhangig te maken.

Depositogarantiestelsel

Deze ontwikkeling gaat hand in hand met de geleidelijke ontmanteling van het depositogarantiestelsel. Zonder dat is niet te verwachten dat het publiek zal kiezen voor veiligheid boven rendement. Wanneer het publiek over de mogelijkheid beschikt om giraal geld inactief aan te houden, vermindert de noodzaak van depositogaranties. Wij bevelen de Tweede Kamer dan ook aan om de regering op te dragen een uitwerking te maken van de wijze(n) waarop de introductie van inactief giraal geld gepaard kan gaan met de ontmanteling van het depositogarantiestelsel, en dit onderwerp ook bij de Europese Commissie aanhangig te maken. Hierbij is bovendien vooruit te kijken naar de algehele afschaffing van wettelijke depositogaranties bij gelegenheid van de invoering van een publiek digitaal chartaal geldstelsel.

Digitaal chartaal versus ‘full reserve’

Het digitale chartale geldstelsel dat wij beogen is nadrukkelijk te onderscheiden van ‘full reserve’ bankieren. Dat laatste beschouwen wij als een tijdelijke bijkomstigheid, waarmee een vloeiende overgang kan worden gerealiseerd naar een publiek digitaal chartaal geldstelsel. In een bancaire kredietstelsel zoals we dat nu hebben, functioneren bancaire geldtegoeden als ware het geld. ‘Reserves’ geplaatst bij de centrale bank zijn evenzeer bancaire geldtegoeden, zij het dat de tegenpartij de centrale bank is. Bij de overgang naar een digitaal chartaal geldstelsel worden alle bancaire geldtegoeden (geldvorderingen) geconverteerd in digitaal chartaal geldbezit (geldeigendom). Dit bewerkstelligt de eigenlijke ontvlechting van het geldstelsel en het bankwezen zoals wij dat beogen. In bijgaand memorandum wordt een en ander nader uiteengezet.

Het kabinet geeft in haar reactie ervan blijk het verschil tussen digitaal chartaal geld en ‘full reserve’ gedekte bancaire geldtegoeden niet te onderkennen. Ook op andere punten lijkt haar de essentie van onze voorstellen te ontgaan. Om misverstanden uit de weg te ruimen hebben wij ons commentaar op de kabinetsreactie hierbij gevoegd.

Al met al verschaffen wij u veel informatie. De complexiteit van het huidige geldstelsel noopt daartoe. Laat dat echter niet de indruk wekken dat onze voorstellen ingewikkeld zijn. Zij vertegenwoordigen een logische, elegante en relatief eenvoudige ingreep die de inherente problemen van het monetaire stelsel bij de wortel vat, en oplost.

Wij zien vooruit naar de verdere behandeling in de vaste Commissie voor Financiën en in de Tweede Kamer.

Stichting Ons Geld

Luuk de Waal Malefijt
Voorzitter

Bijlagen:

- Memorandum over het Geldstelsel, in aanvulling op de tekst en toelichting van Burgerinitiatief Ons Geld
- Commentaar van Stichting Ons Geld op de kabinetsreactie op Burgerinitiatief Ons Geld.